

ผลของการจัดสหกิจศึกษาที่มีต่อระยะเวลาการได้งานและรายได้
ของบัณฑิตสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา

**The Impact of Cooperative Education on Period to Get Job and Started
Income of New Graduates, Burapha University**

วรรณภา ลือกิตินันท์* พชนี นนทศักดิ์ และพัทธนัย เสาะแสวง
Wannapa Luekitinan* Patchanee Nontasak and Phattana Saosaweang

คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยบูรพา

ABSTRACT

This study aimed to compare time period to get job and the started income of the new graduates who attended cooperative education program and who do not, including to study desirable characteristics of new graduates and how to development desirable characteristics to meet requirement in labor market. The study employed both quantitative and qualitative methods. For quantitative study, the researchers collected data from 1,095 graduates of faculty that do cooperative education program and graduated in the academic year between 2554-2555, the returns was 1,061. Otherwise, qualitative study used semi-structure interview. The key informants were 3 managers and representatives from organizations that attended cooperative education program. The findings revealed that cooperative education program attendance affecting time period to get job and the started income of the new graduates. For the result of a qualitative study, enterprises need new hires that are ready to work and fulfill with professional knowledge, systems thinking, and high responsibility. Moreover, the new hires should have efficient English skill, or can use third languages, and use computer program. Moreover, enterprises suggested teachers must train student to apply the theory by designed new classroom activities, such as simulation and project based learning.

ARTICLE INFO

Article history:

Received
Received in revised form
Accepted
Available online
28 December 2015

Keywords:

Cooperative Education
(สหกิจศึกษา)
Professional Practice
(การฝึกภาคปฏิบัติทางวิชาชีพ)
Graduate Desirable
Characteristics
(คุณลักษณะบัณฑิตที่พึง
ประสงค์ของบัณฑิต)
Competency (สมรรถนะ)

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบระยะเวลาการได้งานทำและรายได้ของบัณฑิตที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา และบัณฑิตที่ไม่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา รวมถึงศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต และแนวทางการพัฒนาบัณฑิตเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตของหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา และสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2554-2555 จำนวน 1,095 คน และจากการรวบรวมข้อมูลมีแบบสอบถามส่งคืน จำนวน 1,061 ฉบับ ส่วนการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์ผู้บริหาร หรือผู้แทนจากองค์กรผู้ใช้บัณฑิตที่รับนิสิตสหกิจศึกษาเข้าปฏิบัติงาน จำนวน 3 แห่ง ซึ่งสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผลการศึกษาพบว่า การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษามีผลต่อระยะเวลาการได้งานทำและรายได้เริ่มต้นของบัณฑิต สำหรับผลการศึกษาเชิงคุณภาพ พบว่าสถานประกอบการต้องการบัณฑิตที่มีความพร้อมในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา มีความรู้ด้านสายวิชาชีพ มีความสามารถในการคิดเชิงระบบ การคิดต่อยอด และมีความรับผิดชอบในงาน ตลอดจนมีความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ภาษาอื่นๆ และการใช้คอมพิวเตอร์ ส่วนแนวทางการพัฒนาบัณฑิต สถานประกอบการมีความคิดเห็นว่าการฝึกภาคปฏิบัติทางวิชาชีพมีความสำคัญ และการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนต้องเน้นฝึกให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีผ่านกิจกรรมต่างๆ เช่น สถานการณ์จำลอง และการทำโครงการงาน

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่จะช่วยให้การพัฒนาประเทศบรรลุเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น เนื่องจากการศึกษาจะช่วยพัฒนาคุณภาพของประชาชน ซึ่งเมื่อประชาชนในฐานะทรัพยากรมนุษย์ของประเทศได้รับการศึกษาและมีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างมีคุณภาพ ย่อมจะส่งผลไปถึงการพัฒนาประเทศได้ในที่สุด (Keawsaiha, 2002) โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ถือเป็นกฎหมายการศึกษาฉบับแรกของไทยที่กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ประชาชนชาวไทยให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพ (Tipprasert, Angskun T., and Angskun J., 2011) ขณะเดียวกันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (2540-2544) เป็นต้นมา ได้กำหนดเป้าหมายหลักในการพัฒนาประเทศโดยเน้นการพัฒนาคน ซึ่งเป็นผลต่อเนื่องมาจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (2550-2554) และฉบับที่ 11 (2555-2558) ที่ยังมุ่งเน้นพัฒนาการพัฒนาคมนาคมอย่างต่อเนื่อง

การศึกษายังเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งต่อการพัฒนากำลังคน เพราะประเทศจะเจริญรุ่งเรืองและพัฒนาได้ย่อมขึ้นอยู่กับการศึกษาของคนในชาติ โดยสถานศึกษาทั่วประเทศต้องเร่งรัดการปฏิรูปนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คุณธรรมและจริยธรรมมาใช้เป็นหลักนำไปสู่การแก้ปัญหาทั้งมวล ไม่ว่าจะเป็นปัญหาสังคม เศรษฐกิจ หรือการเมือง (Office of Basic Education Commission, 2007) ซึ่งการจัดการการศึกษาให้มีประสิทธิภาพได้นั้นต้องอาศัยองค์ประกอบสำคัญหลายประการ อาทิเช่น ครู บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการบริหารจัดการ โดยเฉพาะการบริหารจัดการด้านเทคนิคและวิธีการเรียนการสอนซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญที่สุดต่อการพัฒนา (Sathon, 2013)

สหกิจศึกษาเป็นวิธีการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่น่าเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ และการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการของนักศึกษาซึ่งรูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวคิดนี้มีชื่อเรียกที่หลากหลาย อาทิ การศึกษาจากประสบการณ์ (Experiential Education) โปรแกรมทำงานและศึกษา (Work – Study Program) การศึกษาที่ยึดการทำงานเป็นฐาน (Work - based Education) โปรแกรมการศึกษาสลับกับการทำงาน (Sandwich Program) และการฝึกปฏิบัติวิชาชีพ (Internship) โดยชื่อที่ใช้แพร่หลายที่สุดทั่วโลกในปัจจุบัน คือ สหกิจศึกษา (Cooperative Education) และบูรณาการการทำงานกับการเรียนรู้ (Work Integrated Learning) โดยแนวคิดหลักของการดำเนินงานสหกิจศึกษาประกอบด้วยสองแนวคิดใหญ่ (Srisa-an, 2009) คือ การตระหนักถึงความสำคัญของการเตรียมความพร้อมด้านการประกอบอาชีพ (Career Development) และการเข้าสู่ระบบการทำงานของบริษัท (Employability) ก่อนสำเร็จการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตตามความต้องการของตลาดแรงงานการให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรงโดยการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์การทำงานตามหลัก “การเรียนรู้จากการปฏิบัติ” (Learning by Doing) โดยการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบสหกิจศึกษามีประโยชน์ต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน ทั้งประโยชน์ต่อนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ประโยชน์ต่อนายจ้าง/สถานประกอบการ และประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษา อาทิเช่น

1. นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาจะมีวิธีการคิดที่เป็นระบบมีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น มีทักษะในการแก้ไขปัญหามากขึ้น มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ทฤษฎีและกรณีศึกษาในการเรียนสูงขึ้น รวมไปถึงนักศึกษามีทักษะในการสื่อสาร มนุษยสัมพันธ์ มีความมั่นใจในตนเอง และมีความเป็นมืออาชีพในการทำงานมากขึ้น (Weisz and Smith, 2005) นอกจากนี้การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษายังช่วยให้นักศึกษาสามารถระบุเป้าหมายในอาชีพ มีความมั่นใจในความรู้ทางวิชาชีพ อันเป็นการเพิ่มโอกาสในการจ้างงาน การติดต่อกับนายจ้าง การพัฒนาความรู้ที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ การพัฒนาประสบการณ์ในการสมัครงาน และประสบการณ์ในการสัมภาษณ์งาน (Cullen, 2005)

2. สถานประกอบการได้คัดเลือกและจ้างงานบุคลากรที่มีคุณภาพ มีทักษะเฉพาะ ซึ่งเป็นการนำความรู้ใหม่ๆ มาสู่องค์กร และเป็นการลดต้นทุนด้านการสรรหาคัดเลือกพนักงาน (Cullen, 2005; Weisz and Smith, 2005; Garavan and Murphy, 2001) ตลอดจนการรับนักศึกษาสหกิจศึกษายังเป็นการสร้างความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility) (Cullen, 2005) เนื่องจากการรับนักศึกษาสหกิจศึกษาเป็นการสร้างภาพลักษณ์องค์กร อันแสดงให้เห็นถึงความตระหนักขององค์กรที่มีต่อสังคมโดยรวม (Garavan and Murphy, 2001) ทั้งนี้การรับนักศึกษาสหกิจศึกษายังเป็นการช่วยพัฒนาทักษะในการสอนงานของพนักงานที่ทำหน้าที่เป็นที่เลี้ยงดูด้วย (Cullen, 2005)

3. ในส่วนประโยชน์ในการจัดสหกิจศึกษาของสถาบันการศึกษาจะเป็นการช่วยพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และยังเป็นการประชาสัมพันธ์หลักสูตรการเรียนการสอนในอีกช่องทางหนึ่ง ตลอดจนการติดต่อกับสถานประกอบการยังเป็น

ช่องทางหนึ่งในการจัดหาทุนวิจัย ทุนพัฒนาสถาบันการศึกษา และทรัพยากรในการศึกษา เช่น ห้องทดลอง หรือ อุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ (Cullen, 2005) นอกจากนี้การจัดสหกิจศึกษายังทำให้อัตราการจ้างงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสูงขึ้น (Weisz and Smith, 2005)

สำหรับประเทศไทยนั้น ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตร ศรีสอ้าน เป็นบุคคลแรกที่นำระบบสหกิจศึกษาเข้ามาใช้ในประเทศไทยที่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เมื่อปี พ.ศ.2546 และได้บัญญัติถ้อยความคำว่า สหกิจศึกษา จากคำว่า Cooperative Education มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้จัดการศึกษาระบบ ๓ ไร่ภาคเพื่อรองรับการปฏิบัติงานสหกิจศึกษา 2 ครั้ง คือ ในชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 มีภาคสหกิจศึกษา สลับกับภาคเรียนปกติ โดยนักศึกษาได้เริ่มไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2548 จากแนวคิดดังกล่าวได้ขยายไปสู่มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนอย่างกว้างขวาง ซึ่งในปี พ.ศ. 2545 รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัยในขณะนั้น (นายสุวัจน์ ลิปตพัลลภ) ได้ประกาศนโยบายให้การสนับสนุนด้านการเงินแก่สถาบันการศึกษาที่จัดสหกิจศึกษา โดยได้จัดสรรเงินอุดหนุนเป็นรายหัวให้กับสถาบันการศึกษา 17 แห่ง ที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักสูตรสหกิจศึกษา และให้ใช้หลักสูตรสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีเป็นต้นแบบ (Srisa-an and Yawai, 2009) ซึ่งงานสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพาได้เริ่มต้นในขณะนั้น โดยคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว (ขณะนั้นมีฐานะเป็นภาควิชาบริหารธุรกิจ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ได้เริ่มนำแนวคิดสหกิจศึกษามาใช้กับนิสิตสาขาการจัดการทรัพยากรมนุษย์เป็นหลักสูตรแรก เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และต่อมาก็ได้ขยายผลนำไปใช้กับสาขาวิชาอื่นในคณะกรรมการฯ และเผยแพร่แนวทางการจัดการสหกิจศึกษาไปยังคณะอื่นในมหาวิทยาลัยบูรพาอีกหลายคณะ (Eastern Cooperative Education Network, 2012)

ทั้งนี้ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ได้มีความเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว เช่น การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ความเจริญก้าวหน้าของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการเกิดขึ้นของเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ ฯลฯ ซึ่งส่งผลกระทบต่อการทำงานของสถานประกอบการ และคุณสมบัติของพนักงานที่ทำงาน โดยสถานประกอบการต้องการบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะตัวมากยิ่งขึ้น จึงทำให้สถานศึกษามีความจำเป็นต้องปรับปรุงวิธีการ หลักสูตรการเรียนการสอน (Pinrattananont, 2014) เพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต โดยในขั้นตอนการนิเทศงานของคณาจารย์สหกิจศึกษาเป็นอีกช่องทางหนึ่ง ที่ทำให้ทางมหาวิทยาลัยรับทราบข้อมูลและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณลักษณะของบุคคลที่องค์กรธุรกิจต้องการ ทั้งในด้านความรู้ทางวิชาการ ทักษะที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน และแนวทางการพัฒนานิสิตเพื่อรองรับความต้องการของภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมในอนาคต (Nontasak, 2010)

แต่อย่างไรก็ตามการขยายผลการจัดการเรียนการสอนแบบสหกิจศึกษา หรือกระตุ้นให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานเห็นความสำคัญของการดำเนินงานสหกิจศึกษานั้นเป็นประเด็นที่ท้าทาย เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานบางส่วนยังเห็นว่า งานสหกิจศึกษาเป็นภาระงานที่เพิ่มขึ้น และยังไม่สร้างคุณค่าเพิ่มให้กับ

การทำงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลมาจากความไม่เข้าใจถึงวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของสหกิจศึกษา และประโยชน์ของสหกิจศึกษาในเชิงประจักษ์ (Atchison, Pollock, Reeders and Rizzetti, 1999) จึงทำให้นักวิจัยด้านการศึกษาพยายามวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของสหกิจศึกษาที่ส่งผลต่อการภาวะการทำงานของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา เช่น การศึกษาความก้าวหน้าในการทำงาน ระยะเวลาการได้งาน รายได้ เพื่อนำผลการศึกษามาเป็นตัวชี้วัดการดำเนินการสหกิจศึกษา

ทั้งนี้แม้ว่ามหาวิทยาลัยบูรพาจะดำเนินงานด้านสหกิจศึกษามาอย่างยาวนาน แต่ในปัจจุบันยังไม่มีการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างบัณฑิตที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา เพื่อประเมินผลการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง ผลของการจัดสหกิจศึกษา ที่มีต่อระยะเวลาการได้งานและรายได้ของบัณฑิตสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ระหว่างบัณฑิต 2 กลุ่ม ตลอดจนศึกษาความคิดเห็นขององค์กรผู้ใช้บัณฑิตเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ และแนวทางการพัฒนาบัณฑิตเพื่อให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ซึ่งผลของการศึกษาจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และส่งเสริมการดำเนินงานสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัย และสร้างแรงจูงใจให้นิสิตที่กำลังศึกษาเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจและเปรียบเทียบระยะเวลาการได้งานทำ และรายได้ของนิสิตที่ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา และนิสิตที่ไม่ไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต และแนวทางการพัฒนาบัณฑิตเพื่อให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน

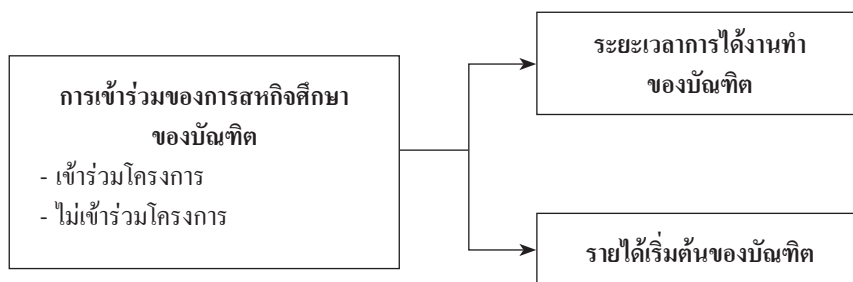
สมมติฐานในการวิจัย

1. การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาของบัณฑิตมีผลต่อระยะเวลาการได้งานทำของบัณฑิต
2. การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาของบัณฑิตมีผลต่อรายได้เริ่มต้นของบัณฑิต

ขอบเขตการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ และการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาเชิงปริมาณจะเป็นการสำรวจข้อมูลบัณฑิตที่เข้าร่วมโครงการและไม่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา ซึ่งเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของโครงการสหกิจศึกษา โดยพิจารณาเปรียบเทียบระยะเวลาการได้งานทำและรายได้เริ่มต้นของบัณฑิต สำหรับการศึกษาเชิงคุณภาพเป็นการศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ขององค์กรผู้ใช้บัณฑิต และแนวทางการพัฒนาบัณฑิตเพื่อให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ทั้งนี้การดำเนินงานจะศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพควบคู่กันไป จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์ผล และสรุปผล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ศึกษาในครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม จำแนกตามลักษณะของการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ

กลุ่มที่ 1 การศึกษาเชิงปริมาณ

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ บัณฑิตของคณะที่มีการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบสหกิจศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2554-2555 โดยสำรวจทั้งบัณฑิตที่เข้าร่วมโครงการ และไม่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา ทั้งนี้มีจำนวนบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษารวมทั้งสิ้น 1,095 คน จำแนกตามคณะ ดังตารางที่ 1

กลุ่มที่ 2 การศึกษาเชิงคุณภาพ

ประชากรในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร หรือผู้แทนจากองค์กรผู้รับบัณฑิตที่รับนิสิตสหกิจศึกษา เข้าปฏิบัติงาน จำนวน 3 แห่ง โดยใช้การสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งกำหนดให้องค์กรผู้รับบัณฑิตที่ให้ข้อมูลต้องรับนิสิตสหกิจศึกษาอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 5 ปี และเป็นบริษัทที่มีชื่อเสียง หรือเคยได้รับรางวัลทางด้านสหกิจศึกษาในระดับประเทศ หรือระดับเครือข่ายสหกิจศึกษาภาคตะวันออก

ตารางที่ 1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

คณะ	จำนวน (คน)
คณะการจัดการและการท่องเที่ยว	587
คณะโลจิสติกส์	233
วิทยาลัยนานาชาติ	50
คณะวิทยาการสารสนเทศ	108
คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ วิทยาเขตจันทบุรี	49
คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาเขตสระแก้ว	68
รวมจำนวนทั้งสิ้น	1,095

เครื่องมือ และการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ซึ่งใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการศึกษาเชิงคุณภาพ

1. การพัฒนาแบบสอบถาม

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการติดตามคุณภาพบัณฑิตสหกิจศึกษาของมหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล จำนวน 13 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) และแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดสหกิจศึกษา สำหรับบัณฑิตที่เคยเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา จำนวน 10 ข้อ ซึ่งแบ่งเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) จำนวน 2 ข้อ และข้อคำถามแบบมาตราส่วนของลิเคิร์ต (Likert Scales) จำนวน 8 ข้อ โดยกำหนดน้ำหนักคะแนนตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

1	คะแนน	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	คะแนน	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
3	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยปานกลาง
4	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วย
5	คะแนน	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

การแปลผลของคะแนน ผู้วิจัยคำนวณจากค่าพิสัยใช้สูตรเกณฑ์การแปลผลของบุญธรรมกิจปริดาบริสุทธิ (2553) ซึ่งแบ่งคะแนนเป็น 5 ระดับ คือ

1.00 – 1.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด
1.50 – 2.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับน้อย
2.50 – 3.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง
3.50 – 4.49	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมาก
4.50 – 5.00	หมายถึง	มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

สำหรับการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือของแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปตรวจสอบคุณภาพ โดยหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เสนอต่อคณะกรรมการเครือข่ายสหกิจศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษา จากนั้นนำมาปรับปรุงและแก้ไขข้อคำถามตามคำแนะนำ

2. การพัฒนาแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ผู้วิจัยจะทำการสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยคำถามของแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างประกอบด้วยข้อคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยข้อที่ 3 ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบสามารถตอบได้อย่างอิสระ ทั้งนี้การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือของแบบสัมภาษณ์ มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 ความตรงตามเนื้อหา ตรวจสอบโดยให้คณะกรรมการอนุกรรมการเครือข่าย สหกิจศึกษา

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อตรวจสอบหาความครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้

2.2 ความเที่ยง จะใช้วิธีการสัมภาษณ์ซ้ำ โดยสัมภาษณ์ไปแล้วระยะเวลาหนึ่ง แล้วย้อนกลับมาถามซ้ำอีกครั้ง เพื่อทวนความถูกต้องของคำตอบ และเป็นการพิจารณาถึงความสอดคล้องของการตอบคำถามทั้งสองครั้ง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และหนังสือที่เกี่ยวข้อง วารสารหรือบทความ และงานวิจัยจากสถาบันต่างๆ เพื่อกำหนดสมมติฐาน และเป็นแนวทางในการพัฒนาแบบสอบถาม

2. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรเป้าหมายในช่วงการซ้อมพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ประจำปีการศึกษา 2556 ระหว่างวันที่ 11-14 มีนาคม พ.ศ. 2557 โดยทำจดหมายขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังคณะที่มีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบสหกิจศึกษา ซึ่งหลังจากได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบจำนวนและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ส่งคืน และคำนวณหาอัตราการส่งแบบสอบถามคืน (Response Rate) ของกลุ่มตัวอย่างพบว่า มีแบบสอบถามส่งคืนและมีความสมบูรณ์ จำนวน 1,061 ฉบับ คิดเป็นอัตราการส่งแบบสอบถามคืน ร้อยละ 96.89

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อขอเก็บรวบรวมข้อมูล และสัมภาษณ์ข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเอง พร้อมทั้งมีการบันทึกเสียงตอนสัมภาษณ์ (ในกรณีที่ผู้ประกอบการยินยอม) และจดบันทึกข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ และการประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. การประมวลผลและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ หลังจากที่ได้รับแบบสอบถามคืน จะตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามทุกฉบับแล้ว และลงรหัส (Coding) ตามคู่มือลงรหัสที่ได้ทำไว้ จากนั้นจึงนำไปบันทึกและใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อทำการประมวลผลต่อไป ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ มีดังต่อไปนี้

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics)

1.1 หาความถี่และร้อยละเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2 หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการสหกิจศึกษา

สถิติเชิงอ้างอิง (Inferential statistic) ใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐาน โดยการหาค่าไคสแควร์ เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การศึกษาในเชิงคุณภาพจะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา

ในส่วนของการนำเสนอผลการศึกษา จะนำเสนอผลการศึกษาเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพตามลำดับ

ผลการศึกษาเชิงปริมาณ

1. ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

บัณฑิตที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 771 คน (ร้อยละ 72.70) และเป็นเพศชาย จำนวน 290 คน (ร้อยละ 27.30)

บัณฑิตส่วนใหญ่จบจากคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว จำนวน 648 คน (ร้อยละ 61.10) รองลงมาจบจากคณะโลจิสติกส์ จำนวน 216 คน (ร้อยละ 20.40) คณะวิทยาการสารสนเทศ จำนวน 96 คน (ร้อยละ 9.00) คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 50 คน (ร้อยละ 4.70) วิทยาลัยนานาชาติ จำนวน 38 คน (ร้อยละ 3.60) และคณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ จำนวน 13 คน (ร้อยละ 1.20)

การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาระหว่างศึกษา พบว่ามีบัณฑิตเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาระหว่างศึกษา จำนวน 729 คน (ร้อยละ 68.70) และไม่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาระหว่างศึกษา จำนวน 332 คน (ร้อยละ 31.30) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม (n = 1,061)

ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	290	27.30
หญิง	771	72.70
คณะ		
คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว	648	61.10
คณะโลจิสติกส์	216	20.40
วิทยาลัยนานาชาติ	38	3.60
คณะวิทยาการสารสนเทศ	96	9.00
คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์	13	1.20
คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์	50	4.70
การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาระหว่างศึกษา		
เข้าร่วม	729	68.70
ไม่เข้าร่วม	332	31.30

2. การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาระหว่างศึกษา จำแนกตามคณะ

บัณฑิตที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาระหว่างศึกษาเป็นบัณฑิตที่จบการศึกษาจากคณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว จำนวน 456 คน (ร้อยละ 62.55) รองลงมาเป็นบัณฑิตที่จบจากคณะโลจิสติกส์ จำนวน 166 คน (ร้อยละ 22.77) คณะวิทยาการสารสนเทศ จำนวน 52 คน (ร้อยละ 7.13) คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 25 คน (ร้อยละ 3.44) วิทยาลัยนานาชาติ จำนวน 17 คน (ร้อยละ 2.33) และคณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์ จำนวน 13 คน (ร้อยละ 1.78) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาระหว่างศึกษา จำแนกตามคณะ (n = 1,061)

คณะ	การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาระหว่างศึกษา			
	เข้าร่วม		ไม่เข้าร่วม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
คณะกรรมการจัดการและการท่องเที่ยว	456	62.55	192	57.83
คณะโลจิสติกส์	166	22.77	50	15.06
วิทยาลัยนานาชาติ	17	2.33	21	6.32
คณะวิทยาการสารสนเทศ	52	7.13	44	13.25
คณะวิทยาศาสตร์และศิลปศาสตร์	13	1.78	0	0.00
คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์	25	3.44	25	7.54
รวม	729	100.00	332	100.00

3. ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อโครงการสหกิจศึกษา

บัณฑิตมีความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการสหกิจศึกษาในเกือบทุกข้อคำถาม อยู่ระดับปานกลาง โดยข้อคำถามสหกิจศึกษาสามารถช่วยให้ท่านปรับตัวในการทำงานได้ง่ายขึ้น มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}=2.58$, $SD=2.59$) รองลงมา คือ ข้อคำถามบัณฑิตพึงพอใจต่อการจัดหลักสูตรสหกิจศึกษา ($\bar{X}=2.5$, $SD=2.05$) ข้อคำถามสหกิจศึกษาสามารถช่วยให้บัณฑิตมีความมั่นใจในการสัมภาษณ์งาน ($\bar{X}=2.50$, $SD=2.00$) ข้อคำถามสหกิจศึกษาสามารถช่วยให้บัณฑิตเรียนรู้งานเร็วขึ้น ($\bar{X}=2.50$, $SD=2.01$) ข้อคำถามบัณฑิตได้นำประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษามาใช้อ้างอิงตอนสัมภาษณ์งาน ($\bar{X}=2.50$, $SD=2.02$) และข้อคำถามสหกิจศึกษาสามารถช่วยให้บัณฑิตมีโอกาสได้งานเร็วขึ้น ($\bar{X}=2.47$, $SD=2.00$)

ยกเว้นข้อคำถามเกี่ยวกับคำถามสหกิจศึกษาสามารถช่วยให้มีความมั่นใจในการทำงาน ($\bar{X}=3.51$, $SD=1.02$) และการนำประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษามาประยุกต์กับงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน ($\bar{X}=3.50$, $SD=1.00$) มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อโครงการสหกิจศึกษา (n = 729)

ข้อคำถาม	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. สหกิจศึกษาสามารถช่วยให้คุณมีความมั่นใจในการสัมภาษณ์งาน	2.50	2.00	ปานกลาง
2. สหกิจศึกษาสามารถช่วยให้คุณมีความมั่นใจในการทำงาน	3.51	1.02	มาก
3. สหกิจศึกษาสามารถช่วยให้คุณมีโอกาสได้งานเร็วขึ้น	2.47	2.00	ปานกลาง
4. สหกิจศึกษาสามารถช่วยให้คุณเรียนรู้งานเร็วขึ้น	2.50	2.01	ปานกลาง
5. สหกิจศึกษาสามารถช่วยให้คุณปรับตัวในการทำงานได้ง่ายขึ้น	2.58	2.59	ปานกลาง
6. ท่านได้นำประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษามาประยุกต์กับงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน	3.50	1.00	มาก
7. ท่านได้นำประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษามาใช้อ้างอิงตอนที่ท่านสัมภาษณ์งาน	2.50	2.02	ปานกลาง
8. ท่านพึงพอใจต่อการจัดหลักสูตรสหกิจศึกษา	2.55	2.05	ปานกลาง

4. การเปรียบเทียบระยะเวลาการได้งานทำ และรายได้เริ่มต้นของบัณฑิตที่เข้าร่วมโครงการและไม่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา

สมมติฐานที่ 1 การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาระหว่างศึกษาของบัณฑิตมีผลต่อระยะเวลาการได้งานทำของบัณฑิต

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาระหว่างศึกษาของบัณฑิตมีผลต่อระยะเวลาการได้งานทำของบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 5 ระยะเวลาการได้งานทำ และการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา

ระยะเวลาการได้งาน	การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาระหว่างศึกษา				Pearson Chi-square $p = 0.00^*$
	เข้าร่วม		ไม่เข้าร่วม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ได้งานทำทันที	298	40.87	154	46.38	
1-3 เดือน	270	37.03	122	36.74	
4-6 เดือน	98	13.44	32	9.63	
7-9 เดือน	36	4.93	14	4.21	
10-12 เดือน	25	3.42	10	3.04	
มากกว่า 1 ปีขึ้นไป	2	0.31	0	0.00	
รวม	729	100.00	332	100.00	

* $p < 0.05$

สมมติฐานที่ 2 การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาระหว่างศึกษาของบัณฑิตมีผลต่อรายได้เริ่มต้นของบัณฑิต

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาระหว่างศึกษาของบัณฑิตมีผลต่อรายได้เริ่มต้นของบัณฑิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ตารางที่ 6 รายได้เริ่มต้น และการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา

รายได้เริ่มต้น	การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาระหว่างศึกษา				Pearson Chi-square $p = 0.00^*$
	เข้าร่วม		ไม่เข้าร่วม		
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	
ต่ำกว่า 10,000 บาท	125	17.14	58	17.46	
10,001 - 15,000 บาท	258	35.39	119	35.84	
15,001 - 20,000 บาท	241	33.05	99	30.12	
20,001 บาทขึ้นไป	105	13.97	56	16.58	
รวม	729	100.00	332	100.00	

* $p < 0.05$

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ

ผู้แทนจากสถานประกอบการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณสมบัติบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือ สถานประกอบการต้องการบัณฑิตที่มีความพร้อมในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งสามารถปฏิบัติงานได้ทันทีเมื่อสถานประกอบการตอบตกลงว่าจ้าง เป็นผู้มีความรู้ตามสายวิชาชีพ มีทักษะในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการคิดเชิงระบบ มีความสามารถในการคิดต่อยอด และมีความรับผิดชอบในงาน ตลอดจนต้องการบุคคลที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ภาษาอื่นๆ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปต่างๆ เนื่องจากทักษะเหล่านี้มีความสำคัญมากในการทำงานในยุคสารสนเทศ

สำหรับแนวทางการพัฒนาบัณฑิตเพื่อให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ผู้แทนสถานประกอบการมีความคิดเห็นว่าการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติที่มีความสำคัญ ควรมีการฝึกภาคปฏิบัติทางวิชาชีพ เช่น การฝึกงานภาคฤดูร้อน สหกิจศึกษา ฯลฯ เพื่อให้บัณฑิตได้เรียนรู้การทำงานจริง และเตรียมความพร้อมในการพัฒนาตนเองก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ต้องฝึกให้นิสิต/นักศึกษา กล้าแสดงออก สามารถแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ และดึงความรู้เชิงทฤษฎีมาใช้ให้มากขึ้น เช่น การจัดสถานการณ์จำลอง หรือการเรียนรู้ผ่านโครงการ โดยอาจารย์ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนวทางในการศึกษา

อภิปรายผล

1. ในส่วนของความคิดเห็นของบัณฑิตที่มีต่อประโยชน์การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา พบว่า บัณฑิตมีความคิดเห็นว่าสหกิจศึกษาสามารถช่วยให้บัณฑิตมีความมั่นใจในการทำงาน และบัณฑิตนำประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษามาประยุกต์กับงานที่ทำอยู่ในปัจจุบัน โดยมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาจะมีประสบการณ์ในการหางาน และประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับ Weisz and Smith (2005) ที่กล่าวว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาจะมีวิธีการคิดที่เป็นระบบ มีแรงจูงใจในการเรียนมากขึ้น มีทักษะในการแก้ไขปัญหามากขึ้น มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ทฤษฎี รวมไปถึงมีทักษะในการสื่อสาร มนุษยสัมพันธ์ มีความมั่นใจในตนเอง และมีความเป็นมืออาชีพในการทำงานมากขึ้น เช่นเดียวกับ Cullen (2005) ที่ระบุว่าสหกิจศึกษาช่วยให้นักศึกษาสามารถระบุเป้าหมายในอาชีพ มีความมั่นใจในความรู้ทางวิชาชีพ มีโอกาสในการติดต่อกับนายจ้างที่ดีซึ่งเป็นการเพิ่มโอกาสในการจ้างงาน และสามารถพัฒนาความรู้ที่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการได้ ตลอดจนการพัฒนาประสบการณ์ในการสมัครงาน และประสบการณ์ในการสัมภาษณ์งาน (Cullen, 2005)

2. การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษามีผลต่อระยะเวลาการได้งานทำของบัณฑิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ สหกิจศึกษาจะได้ฝึกฝนประสบการณ์ในการเขียนประวัติการทำงาน เทคนิคในการเลือกสถานประกอบการ และทักษะในการสัมภาษณ์งาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Edwards, Jancaukas and Goldston (1999) ซึ่งศึกษาเปรียบเทียบนักศึกษาสาขาวิศวกรรมศาสตร์ที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา และไม่ได้เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา พบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษามีระยะเวลาในการหางานสั้นกว่า และมีความพึงพอใจในการทำงานมากกว่า นักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา เนื่องจากว่านักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาจะมีทักษะในการหางานที่ดี เช่น การเขียนใบสมัครงาน ทักษะการสัมภาษณ์งาน เช่นเดียวกับ Weisz and Smith (2005) ที่พบว่านักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาจะมีระยะเวลาการหางานสั้นกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา

3. การเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษามีผลต่อรายได้เริ่มต้นของบัณฑิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่านายจ้างเชื่อมั่นในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และบุคลิกภาพของผู้สมัครงานว่าเป็นผู้มีศักยภาพในการทำงาน สอดคล้องกับ Gardner and Motschenbacher (1997) ที่พบว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา และนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา ได้รับเงินเดือนแตกต่างกัน โดยนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา ได้รับเงินเดือนเฉลี่ยสูงกว่า ทั้งนี้ นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาตั้งแต่ 3 ครั้งขึ้นไป ได้รับเงินเดือนมากกว่านักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาน้อยกว่า 2 ครั้ง และนักศึกษาที่ไม่เคยเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาเลย เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Edwards, Jancaukas and Goldston (1999) ที่ศึกษาเปรียบเทียบนักศึกษาสาขาวิศวกรรมศาสตร์ที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาและไม่ได้เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา พบว่านักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาได้รับค่าจ้าง ค่าตอบแทน

ที่สูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา ตลอดจนสอดคล้องกับงานวิจัยของ Weisz and Smith (2005) ที่ระบุว่านักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาจะได้รับเงินเดือนที่สูงกว่านักศึกษาที่ไม่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา

4. ผู้แทนจากสถานประกอบการมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ คือ สถานประกอบการต้องการบัณฑิตที่มีความพร้อมในการทำงานหลังจากสำเร็จการศึกษา ซึ่งสามารถปฏิบัติงานได้ทันทีเมื่อสถานประกอบการตอบตกลงว่าจ้าง สอดคล้องกับ Freudenberg, Brimble, and Cameron (2011) กล่าวว่าสิ่งที่หลักสูตรการศึกษาต้องให้ความสำคัญคือ การพัฒนาบัณฑิตให้มีความพร้อมก่อนสำเร็จการศึกษา เช่นเดียวกับ Weisz (1999) ที่ระบุว่านายจ้างคาดหวังให้นักศึกษาพัฒนาทักษะทั่วไปก่อนที่จะถูกจ้างงาน สอดคล้องกับ Joseph and Joseph (1997) ที่กล่าวว่า นายจ้างคาดหวังให้มีการพัฒนาทักษะทั่วไป ซึ่งสถาบันการศึกษากำหนดไว้ในหลักสูตร โดยที่เมื่อนายจ้างจ้างงานบัณฑิตแล้ว นายจ้างไม่ต้องเข้าไปมีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะด้านนี้

5. แนวทางการพัฒนาบัณฑิตเพื่อให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ผู้แทนสถานประกอบการมีความคิดเห็นว่าการเรียนรู้จากการปฏิบัติที่มีความสำคัญ ควรมีการฝึกภาคปฏิบัติทางวิชาชีพ เช่น การฝึกงานภาคฤดูร้อน สหกิจศึกษา ฯลฯ เพื่อให้บัณฑิตได้เรียนรู้การทำงานจริง และเตรียมความพร้อมในการพัฒนาตนเองก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน สอดคล้องกับ Freudenberg, Brimble and Cameron (2011) ที่กล่าวว่าเทคนิคที่จะช่วยพัฒนาทักษะทั่วไปให้กับนักศึกษา คือ การจัดการเรียนการสอนเชิงบูรณาการกับการทำงาน เช่นเดียวกับ Fleming, Martin, Hughes and Zinn (2009) ที่ระบุว่าประสบการณ์จากสหกิจศึกษา การฝึกงาน (Practicum) การเรียนรู้เชิงบูรณาการกับการทำงาน (Work Integrated Learning) มีส่วนช่วยพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งยกระดับทักษะการทำงาน (Employability) ของนักศึกษา ตลอดจน Bell, Crebert, Patrick, Bates and Cragolini (2003) ที่ระบุว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการเรียนการสอนจะช่วยพัฒนาทักษะทั่วไปและความสามารถ ซึ่งจากผลวิจัยพบว่าการสนับสนุนของสถานประกอบการอย่างเข้มแข็งจะช่วยพัฒนาทักษะของบัณฑิตที่เหมาะสมในการจ้างงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

1. จากผลการศึกษาพบว่าสหกิจศึกษาสามารถช่วยให้บัณฑิตมีความมั่นใจในการทำงาน และบัณฑิตสามารถนำประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสหกิจศึกษามาประยุกต์กับงานที่ทำอยู่ในปัจจุบันได้ ตลอดจนสหกิจศึกษายังมีผลต่อระยะเวลาการมีงานทำ และรายได้เริ่มต้นของนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงควรสนับสนุนให้นักศึกษาเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาให้มากขึ้น เนื่องจากการเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาเองในด้านการฝึกประสบการณ์การทำงาน และการบูรณาการทฤษฎีเข้ากับสถานการณ์การทำงานจริง รวมถึงฝึกประสบการณ์ในการหางาน

2. จากผลการศึกษาเชิงคุณภาพพบว่า ผู้แทนสถานประกอบการต้องการให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษา มีความรู้ตามสายวิชาชีพ มีทักษะในการปฏิบัติงาน มีความสามารถในการคิดเชิงระบบ การคิดต่อยอด และมีความรับผิดชอบในงาน ตลอดจนมีความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษ ภาษาอื่นๆ ทักษะด้านการใช้คอมพิวเตอร์ และการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปต่างๆ ซึ่งสถาบันการศึกษาต้องจัดการเรียนการสอนที่เน้นการลงมือปฏิบัติ เช่น การจัดสถานการณ์จำลอง หรือการเรียนรู้ผ่านโครงการ โดยอาจารย์ผู้สอนทำหน้าที่เป็นผู้แนะแนวทางในการศึกษา เพื่อให้ให้นักศึกษามีความพร้อมในการทำงาน หลังจากสำเร็จการศึกษา

3. ผู้แทนสถานประกอบการเห็นว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพเป็นการช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการทำงาน ซึ่งสถาบันการศึกษาควรปรับโครงสร้างหลักสูตรให้ทุกหลักสูตรมีรายวิชาที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพ โดยกำหนดให้เป็นวิชาบังคับ เช่น การฝึกงานภาคฤดูร้อน สหกิจศึกษา ฯลฯ เพื่อให้บัณฑิตได้เรียนรู้การทำงานจริง และเตรียมความพร้อมในการพัฒนาตนเองก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งติดตามประเมินผลคุณภาพบัณฑิตสหกิจศึกษา โดยสอบถามความคิดเห็นจากบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ทั้งนี้ในการศึกษารั้งถัดไป อาจศึกษาความคิดเห็นจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดสหกิจศึกษา เช่น อาจารย์ที่ปรึกษาระหว่างที่นักศึกษาไปปฏิบัติงาน พนักงานที่ให้คำปรึกษาในสถานประกอบการ และนายจ้าง เพื่อให้ทราบความคิดเห็นที่หลากหลายมากขึ้น

2. ในการศึกษาครั้งถัดไป อาจศึกษาเปรียบเทียบนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา และนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมสหกิจศึกษา โดยเพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องเพิ่มเติม เช่น ระดับตำแหน่งงานที่เข้าทำงาน การระบุสายอาชีพ การเลือกสายอาชีพ ความคาดหวังในการทำงาน ผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) รูปแบบวิธีคิด (Cognitive Style) ความพึงพอใจในการทำงาน ความรู้สึกที่เข้าทำงานในช่วงต้น เป็นต้น เนื่องจากการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษา และนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าร่วมสหกิจศึกษาในบริบทของประเทศไทยยังมีจำนวนน้อยมาก

3. ในการศึกษาอาจศึกษาเปรียบเทียบคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของบัณฑิตในมุมมองของนายจ้าง และมุมมองของบัณฑิต เพื่อศึกษาช่องว่างระหว่างความต้องการของสถานประกอบการกับศักยภาพของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา ซึ่งผลการศึกษาก็จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน

4. ในการศึกษาครั้งถัดไป อาจศึกษาผลการเรียนรู้ (Learning Outcome) หลังจากให้นักศึกษาเข้าร่วมโครงการสหกิจศึกษาแล้ว เพื่อให้ทราบถึงรูปแบบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม รูปแบบการพัฒนา และประโยชน์ที่นักศึกษาได้รับจากการเข้าร่วมโครงการในเชิงประจักษ์

5. ในการศึกษาครั้งถัดไป ควรศึกษาความคิดเห็นของนิสิตและผู้แทนจากสถานประกอบการเกี่ยวกับรายวิชาที่จัดให้นิสิตลงทะเบียนเรียนก่อนไปปฏิบัติงานสหกิจศึกษา อันจะทำให้ทราบถึง

ความเหมาะสมในการจัดรายวิชา ซึ่งถือว่าการเตรียมความพร้อม เตรียมความรู้ในเชิงทฤษฎีที่จำเป็น ต้องใช้ในการทำงานให้กับนิสิต

เอกสารอ้างอิง

- Atchison, M., Pollock, S., Reeders, E. and Rizzetti, J. (1999). **Guide to WIL**. Melbourne, RMIT.
- Bell, B., Crebert, G., Patrick, C.J., Bates, M. and Cragolini, V. (2003). Educating Australian Leisure Graduates: Contexts for Developing Generic Skills. **Annual Leisure Research** 6(1): 1-19.
- Cullen, M. (2005). Environmental Science Cooperative Education: Benefits for the Students, the Host Organization, and the Study Program. **Asia-Pacific Journal of Cooperative Education** 6(2): 1-6.
- Eastern Cooperative Education Network. (2012). **The Eastern Cooperative Education Network Assessment Report**. (In Thai). Chonburi: Burapha University.
- Edwards, R., Jancaukas, E., and Goldston, J. (1999). **Does Co-op Reality Make a Difference? Career Development Opportunities of Co-op and Non Co-op Engineering Graduated**, 11th World Conference on Co-operative Education, Conference Proceeding, Washington DC.
- Fleming, J., Martin, A.J., Hughes, H. and Zinn, C. (2009). Maximizing Work Integrated Learning Experiences through Identifying Graduate Competencies for Employability: a Case Study of Sport Studies in Higher Education. **Asia-Pacific Journal of Cooperative Education** 10(3): 189-201.
- Freudenberg, B., Brimble, M. and Cameron, C. (2011). WIL and Generic Skill Development: The Development of Business Student's Generic Skill through Work Integrated Learning. **Asia-Pacific Journal of Cooperative Education** 12(2): 79-93.
- Garavan, T.N. and Murphy, C. (2001). The Co-operative Education Process and Organizational Socialization: a Qualitative study of Student Perceptions of its Effectiveness. **Education and Training** 43(6): 281-302.
- Gardner, P.D. and Motschenbacher, G. (1997). Early Work outcomes of Co-op and Non Co-op Engineers: a Comparison of Expectations, Job Level and Salary. **Journal of Cooperative Education** 33(1): 6-24.
- Joseph, M. and Joseph, B. (1997). Employers' Perception of Service Quality in Higher Education. **Journal of Marketing for Higher Education** 8(2): 1-13.
- Keawsaiha, T. (2002). The Quality of Non-formal Education: The Different Dimension. (In Thai). **National Education Journal** 27(1): 59-64.
- Kitpredabhorisut, B. (2010). **Techniques of Creating Research Tool**. (In Thai). Bangkok: Sri A-nan Printing.
- Nontasak, P. (2010). **The Summery of Site Visit on July 4-8, 2010, Faculty of Management and Tourism**. (In Thai). Chonburi: Burapha University.
- Office of Basic Education Commission. (2007). **Office of Basic Education Commission Report 2550/2007**. (In Thai). Bangkok: Office of Basic Education Commission.
- Pinrattananont, R. (2014). The Factors Towards Educational Achievement of Graduates of Information System Field in Rajamangala University of Technology Isan. (In Thai). **Suranaree Journal of Social Science** 8(1): 23-35.
- Sathon, P. (2013). **Principles of Education**. (In Thai). Bangkok: Kurusapa Printing.
- Srisa-an, W. (2009). **Cooperative Education Training Guide book**. (In Thai). Bangkok: Thai Association of Cooperative Education.

-
- Srisa-an, W. and Yawai, A. (2009). Higher Education and Cooperative Education. (In Thai). **The Journal of Cooperative Education** 1(1): 1-9.
- Tipprasert, S., Angskun, T. and Angskun, J. (2011). An Evaluation of Curriculum Quality using Path Analysis and Data Envelopment Analysis. (In Thai). **Suranaree Journal of Social Science** 5(1): 61-75.
- Weisz, M. (1999). **The Add Value of Undertaking Cooperative Education Year: The Measurement of Student Attributes**. Australia: Royal Melbourne Institute of Technology.
- Weisz, M. and Smith, S. (2005). Critical Changes for Successful Cooperative Education. **HERDSA**: 605-615.

